

Vergaderjaar 2025–2026

34 124

Beleidsdoorlichting Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking

Nr. 37

LIJST VAN VRAGEN EN ANTWOORDEN

Vastgesteld 13 februari 2026

De vaste commissie voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingshulp heeft een aantal vragen voorgelegd aan de Staatssecretaris van Buitenlandse Zaken over de brief van 12 december 2025 inzake Beleidsreactie IOB Periodieke Rapportage Multilaterale Samenwerking (Kamerstuk 34 124, nr. 34).

De Staatssecretaris heeft deze vragen beantwoord bij brief van 13 februari 2026. Vragen en antwoorden zijn hierna afgedrukt.

De fungerend voorzitter van de commissie,
Boswijk

De griffier van de commissie,
Prenger

Vragen en antwoorden

Welke strategische inzet heeft het kabinet bepaald voor de bestuursraden (boards) van VN-organisaties en de regionale banken?

Antwoord

Nederland neemt afwisselend als lid of als waarnemer (*observer*) deel aan de bestuursorganen van voor Nederland prioritaire VN-organisaties. Nederland neemt hier een constructief-kritische positie in: als VN-lidstaat en als grote donor is het onze rol om te sturen op implementatie van het mandaat van de betreffende organisatie. Naast de specifieke inhoudelijke inbreng per organisatie ligt de focus in brede zin op 1) bescherming van het normatieve mandaat van de VN organisaties, 2) versterking van het toezicht inclusief risicomangement en organisatiecultuur, en 3) versterking van de samenwerking tussen de VN-organisaties onderling (*deliver as one*).

Binnen de regionale ontwikkelingsbanken (en de Wereldbank) is de strategische inzet van Nederland gericht op de thema's en belangen uit de beleidsbrief ontwikkelingshulp: water, voedsel en gezondheid. Daarbij vraagt Nederland specifiek aandacht voor het bevorderen van private investeringen en het vergroten van kansen voor Nederlandse bedrijven en kennisinstellingen.

Gezien de conclusie dat multilaterale organisaties minder doeltreffend waren op het behalen van klimaatadaptatiedoelstellingen, is het kabinet van mening dat VN-organisaties en multilaterale banken «effectiever opereren wanneer ze zich aan hun mandaat en strategie houden»? Waarom heeft Nederland in Baku zich ervoor ingezet om bijdragen aan ontwikkelingsbanken toch mee te tellen als klimaatfinanciering? Hoeveel van de Nederlandse klimaatfinanciering is dit? Hoeveel van de bijdragen aan ontwikkelingsbanken wordt aangemerkt als klimaatrelevant?

Antwoord

De inzet op klimaatbeleid, zowel klimaatadaptatie als -mitigatie, is in toenemende mate opgenomen in de strategieën van de multilaterale banken en VN-organisaties, uitgaande van het mandaat van deze organisaties. De multilaterale ontwikkelingsbanken (MDBs) spelen een belangrijke rol bij de implementatie van klimaatbeleid en leveren momenteel ongeveer de helft van de mondiale klimaatfinanciering. Hierin zijn belangrijke stappen gezet. Zo laat de evaluatie zien dat de Aziatische ontwikkelingsbank al doeltreffend is op het gebied van klimaatadaptatie; de Afrikaanse ontwikkelingsbank heeft nog baat bij extra ondersteuning hierop, ook gezien het belang van klimaatadaptatie voor Afrika. In 2022 heeft Nederland mede daarom bij de 16e middelenaanvulling van het *African Development Fund* een bijdrage van EUR 100 miljoen toegezegd aan het *Climate Action Window* ten behoeve van klimaatadaptatie, ondersteund met technische kennis vanuit het *Global Center for Adaptation* (EUR 10 miljoen).

Het kabinet ziet de meerwaarde van de financiering van ontwikkelingsbanken en vindt het belangrijk dat deze bijdragen meetellen als klimaatfinanciering. De banken hebben op de klimaatop in Baku (COP29) een gezamenlijke prognose afgegeven hun klimaatfinanciering te verhogen naar USD 120 miljard in 2030 en daarbij tevens USD 65 miljard private klimaatfinanciering te mobiliseren.

Nederland rapporteerde over 2024 een klimaatrelevante bijdrage aan multilaterale ontwikkelingsbanken (*MDB inflows*) van EUR 140 miljoen. Volgend op het akkoord voor een nieuw klimaatfinancieringsdoel bij de COP29 en in lijn met de internationale standaarden is de HGIS-methodiek met ingang van 2026 aangepast. Dit houdt in dat het kabinet voortaan het Nederlandse aandeel in de gerealiseerde klimaatfinanciering van de banken naar ontwikkelingslanden rekent (*MDB outflows*). In de prognose voor 2026 berekende Nederland, conform nieuwe methodiek, EUR 1,1 miljard aan klimaatfinanciering vanuit MDBs (*MDB outflows*). Het kabinet baseert zich op het Nederlandse aandeel van de daadwerkelijke gerealiseerde klimaatrelevante investeringen vanuit de verschillende MDBs zoals gerapporteerd in het meest recente *Joint MDB Climate Finance* report¹. De private mobilisatie door MDBs wordt meegenomen onder de totale private mobilisatie; deze methodiek is ongewijzigd.

Op welke manier wil het kabinet de doeltreffendheid verbeteren van de aanpak van grondoorzaken van irreguliere migratie?

Antwoord

De periodieke rapportage laat zien dat de VN en de multilaterale banken binnen hun mandaat in belangrijke mate bijdragen aan de grondoorzaken van migratie door te werken aan armoedebestrijding, ontwikkeling, goed bestuur, mensenrechten, klimaatbestendigheid en de financiering daarvan in brede zin. Door levensomstandigheden te verbeteren proberen zij te voorkomen dat mensen uit pure nood moeten vertrekken. Het kabinet investeert daarnaast via multilaterale organisaties (op basis van mandaat en doeltreffendheid) in oplossingen voor opvang in regio's waar veel vluchtelingen verblijven met als hoofddoel vluchtelingen en hun gastgemeenschappen duurzaam perspectief te bieden en de mogelijkheid een menswaardig bestaan op te bouwen in opvanglanden in de regio. Deze inzet dient mede om irreguliere doorreis naar Europa te voorkomen.

Op welke manier draagt het kabinet bij aan de toenemende mate waarin private financiering wordt gemobiliseerd voor ontwikkelingsprojecten?

Antwoord

Het kabinet werkt op deze agenda samen met institutionele investeerders, multilaterale ontwikkelingsbanken en innovatieve partijen om private financiering op schaal te ontsluiten voor ontwikkeling. Het kabinet zet binnen de boards van de multilaterale ontwikkelingsbanken in op dit onderwerp. Ook werkt het aan het transparanter maken van investeringsdata, zoals de Global Emerging Markets Risk Database (GEMs), dit moet private financieringsstromen naar ontwikkelingsprojecten vergroten.

Daarnaast steunt het kabinet Nederlandse partijen die aan deze agenda werken. Het Nederlandse innovatieve fonds ILX is hier een goed voorbeeld van. Nederland, Duitsland en het VK hebben dit fonds in de opstartfase met een relatief kleine overheidsbijdrage gesteund. Inmiddels heeft ILX 1,7 miljard USD privaat kapitaal gemobiliseerd van Nederlandse en Deense pensioenfondsen. Dit kapitaal wordt samen met multilaterale ontwikkelingsbanken, zoals de Wereldbank, geïnvesteerd in ontwikkelingsprojecten. Dit is win-win: het levert rendement op voor institutionele investeerders en draagt bij aan de ontwikkelingsdoelen.

Hebben de bezuinigingen gevolgen gehad voor de Nederlandse vertegenwoordiging in de boards van VN-organisaties en de

¹ <https://thedocs.worldbank.org/en/doc/9dfd56a554f3384875ea3ab122f2c994-0320012025/original/20250071-2024-joint-report-on-mdbs-climate-finance-en.pdf>

banken? Heeft Nederland posities verloren of niet kunnen bemachtigen? Waar en welke?

Antwoord

Van de organisaties die zijn onderzocht in de Periodieke Rapportage krijgen met name UNDP en UNICEF vanaf 2026 te maken met Nederlandse bezuinigingen op de kernbijdrage. De bezuinigingen hebben nog geen gevolgen gehad voor de positie van Nederland. Door de taakstelling geldt wel dat voor de VN-bestuursraden scherpe keuzes gemaakt worden. De Nederlandse afvaardiging zal in toenemende mate qua niveau en capaciteit afhankelijk gemaakt worden van de agenda en er zal waar mogelijk sterker worden geleund op de inzet, kennis en expertise van gelijkgezinde donoren. Voor de vertegenwoordiging van Nederland in de Raden van Bewind van de multilaterale banken hebben de bezuinigingen geen directe gevolgen gehad. Vertegenwoordiging bij multilaterale banken is gekoppeld aan aandeelhouderschap; Nederland is bij alle banken onderdeel van een kiesgroep van meerdere landen.

Heeft de aanpak van irreguliere migratie prioriteit voor het kabinet als het gaat om de gerichte inzet voor institutionele hervormingen bij multilaterale organisaties? Zo ja, op welke manier gaat het kabinet zich hiervoor inzetten?

Antwoord

Irregulier migratie is ook binnen de multilaterale instellingen en hun hervormingsagenda een prioriteit van het kabinet. Door versterking van de samenwerking tussen de multilaterale organisaties onderling (*deliver as one*) kunnen zij hun taken gericht op migratiemanagement effectiever en efficiënter uitvoeren. Een voorbeeld van een programma dat Nederland steunt is Prospects. In dit programma werken VN-organisaties, Wereldbank en IFC samen om betere opvang in de regio's waar veel vluchtelingen verblijven te realiseren, bijvoorbeeld door zowel zorg, als onderwijs, als skills training en werkgelegenheid te bieden. Uit onderzoek blijkt dat het ontbreken van dergelijke diensten een aanleiding is voor irreguliere migratie.

Hoe duidt het kabinet de positieve trend waarin het Nederlandse bedrijfsleven een belangrijke en almaar groter wordende bijdrage levert aan ontwikkelingsdoelen?

Antwoord

Het kabinet stelt zich als doel om de relatie tussen ontwikkelingshulp en het Nederlands verdienvermogen te versterken. Door het betrekken van Nederlandse bedrijven bij ontwikkelingshulp snijdt het mes aan twee kanten: we creëren kansen voor onze bedrijven en in lage- en middeninkomenslanden groeien de economie en werkgelegenheid.

Op welke manier gaat het kabinet bijdragen aan een groeiende rol van het Nederlandse bedrijfsleven om een grotere bijdrage te leveren aan ontwikkelingsdoelen?

Antwoord

Het kabinet zet daarvoor versterkt in op aanpakken die hulp en handel verbinden en waar Nederland sterk in is. Een voorbeeld is de samenwerking met het Nederlandse bedrijfsleven om bij te dragen aan innovaties en het oplossen van lokale problemen in de zogenaamde combinatielanden. Dat zorgt niet alleen voor lokale oplossingen, maar zo helpen we ook bedrijven hun marktpositie verder te versterken.

We bouwen ook voort op de diamantbenadering. Op terreinen waar Nederland sterk in is, zoals voedselzekerheid en water, kan die aanpak kansen creëren voor kennisinstellingen, maatschappelijke organisaties en Nederlandse bedrijven.

Ook de multilaterale instellingen bieden kansen voor Nederlands verdienvermogen en bedrijven. Zo werkt de Wereldbank aan de duurzame ontwikkeling van ontwikkelingslanden, wat ook economische kansen creëert voor Nederland, omdat in deze opkomende markten de lokale economie wordt versterkt en het ondernemingsklimaat verbetert. Zodoende ontstaan meer kansen voor handels- en investeringsrelaties met Nederlandse bedrijven.

Daarnaast bieden de programma's van de Wereldbank ook directe kansen voor Nederlandse bedrijven en kennisinstellingen, bijvoorbeeld door aanbestedingen. Zo bevordert het kabinet dat in de vroege fase van projectontwikkeling ruimte is voor goede voorbereiding, hoge kwaliteits- en duurzaamheidsstandaarden en mobilisatie van private financiering. Dit vergroot de kans dat projecten effectief zijn en dat Nederlandse partijen in de uitvoering via aanbestedingen succesvol kunnen meedingen.